1.4. СУДОВА ПРАКТИКА

ПРО ОСОБЛИВОСТІ СУДОВИХ ЕКСПЕРТИЗ ТА ЕКСПЕРТНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ - РОЗПОВІДАЄ МІНІСТЕРСТВО ЮСТИЦІЇ УКРАЇНИ[1]

Міністерство юстиції України

Реферат. Роз'яснення Міністерства юстиції України, поширене через вебпортал «Судова влада України» (інформація станом на 3 травня 2024 року), систематизує організаційно-правові засади судово-експертної діяльності та порядок звернення до експертних установ. Відповідно до Закону України «Про судову експертизу» від 25.02.1994 № 4038-XII її здійснюють державні спеціалізовані установи та їхні територіальні філії, експертні установи комунальної власності, а також судові експерти, які не є працівниками цих установ, та інші фахівці. До державних спеціалізованих установ належать науково-дослідні установи судових експертиз Мін'юсту, установи МОЗ (зокрема судово-медичні й судово-психіатричні) та експертні служби МВС, Міноборони, СБУ і Держприкордонслужби; криміналістичні, судово-медичні та судово-психіатричні експертизи проводять виключно вони. Названо шість науково-дослідних установ Мін'юсту: Київський, Одеський, Львівський і Дніпропетровський НДІСЕ, ННЦ «Інститут судових експертиз ім. Засл. проф. М. С. Бокаріуса» та Науково-дослідний центр судової експертизи у сфері інформаційних технологій та інтелектуальної власності. Подано розгорнутий перелік видів і підвидів експертиз: криміналістичні, інженерно-технічні, економічні, товарознавчі, у сфері інтелектуальної власності, а також психологічна, мистецтвознавча, екологічна, військова, судово-ветеринарна, гемологічна й історико-археологічна. Окремо йдеться про фіксацію збитків, завданих майну внаслідок російської агресії: дослідження нерухомості й будівельних конструкцій, обставин пожеж, оцінка земельних ділянок і шкоди ґрунтовому покриву, визначення вартості машин, товарів і колісних транспортних засобів. Розмежовано судову експертизу, підставою якої є судове рішення, рішення органу досудового розслідування або договір (ст. 7-1 Закону), та експертне дослідження на договірних засадах (п. 1.3 Інструкції, затвердженої наказом Мін'юсту від 08.10.1998 № 53/5). Підкреслено право учасників цивільного, господарського й адміністративного процесу самостійно замовити експертизу, а сторони захисту за ст. 243 КПК України — залучати експерта на договірних умовах, зокрема для обов'язкової експертизи. Описано вимоги до письмового звернення, граничний строк проведення експертизи (90 календарних днів) і порядок його продовження, коли в експерта понад десять експертиз. Матеріал корисний адвокатам, слідчим, судам і замовникам експертиз.

Ключові слова: судово-експертна діяльність, Закон України «Про судову експертизу», державні спеціалізовані установи, науково-дослідні установи судових експертиз, Міністерство юстиції України, види судових експертиз, експертне дослідження, строк проведення експертизи, збитки від російської агресії, сторона захисту, психологічна експертиза.

On the Specifics of Forensic Examinations and Expert Studies: Clarification by the Ministry of Justice of Ukraine

Ministerstvo yustytsii Ukrainy.

Abstract. Parties, lawyers and investigators often need practical guidance on who may conduct forensic examinations in Ukraine and how to commission them. This clarification by the Ministry of Justice of Ukraine, disseminated via the 'Judiciary of Ukraine' web portal (information as of 3 May 2024), summarises the institutional and procedural framework. Under the Law of Ukraine 'On Forensic Examination' of 25 February 1994, forensic activity is carried out by state specialised institutions and their branches, municipal expert institutions, independent forensic experts and other specialists; criminalistic, forensic medical and forensic psychiatric examinations are reserved for state institutions of the Ministry of Justice, the Ministry of Health, the Ministry of Internal Affairs, the Ministry of Defence, the Security Service and the State Border Guard Service. The six research institutes of the Ministry of Justice are listed, followed by a detailed catalogue of examination types, from criminalistic, engineering, economic and commodity examinations to intellectual property, psychological, art, environmental, military, veterinary, gemological and historical-archaeological ones. Particular attention is paid to documenting property damage caused by russian aggression through construction, fire, land and vehicle valuation studies. The document distinguishes a forensic examination, based on a court or investigative decision or on a contract, from an expert study conducted under a contract, notes that parties in civil, commercial and administrative cases may commission an expert opinion themselves and that the defence may engage an expert under Article 243 of the Criminal Procedure Code. It also sets out the content of a written request and the 90-day time limit, extendable when an expert has more than ten pending cases.

Keywords: forensic examination, forensic expert activity, Ministry of Justice of Ukraine, state specialised institutions, forensic research institutes, types of forensic examination, expert study, time limits, war damage assessment, defence counsel, psychological examination.

Першоджерело: *Про особливості судових експертиз та експертних досліджень / М-во юстиції України. Судова влада України : вебпортал. Інформація станом на 03.05.2024. Реферат оприлюднено в журналі 03.05.2024.*

References

1. Ministerstvo yustytsii Ukrainy. Pro osoblyvosti sudovykh ekspertyz ta ekspertnykh doslidzhen - rozpovidaie Ministerstvo yustytsii Ukrainy [On the Specifics of Forensic Examinations and Expert Studies: Clarification by the Ministry of Justice of Ukraine] : referat. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi. 2024. Vol. 9, No. 3 (51). URL: https://expertize-journal.org.ua/zovnishni-novyny/12207-pro-osoblivosti-sudovih-ekspertiz-ta-ekspertnih-doslidzhen---rozpovidaye-ministerstvo-yusticiyi-ukrayini (onovlena versiia vid 03.05.2024). [in Ukrainian].